

nagyon érdekes és nevezetes bokrot Dr. Kanitz Ágost kolozsvári egyetemi tanár, jeles botanikus és a „Magyar Növénytani Lapok„ hazafias megalapítója tudományos érdemeinek méltatásaképen nevezte el.

A *Juniperus Kanitzii* a *Juniperus foetidissima* Willd., Boiss. Flora orient., V. p. 709. (*J. sabinoides* Gris.) legközelebb való rokona.

Tapasztalatok a berki középerdő-gazdaság köréből.

Ezt a címet adhatjuk Brecher G., zökeritzi porosz kir. főerdész „Aus dem Auenmittelwalde“ cím alatt megjelent füzetének, melyet érdemesnek tartunk a következőkben ismertetni.

A füzet a zökeritzi főerdészség gazdasági és erdőrendező-ségi elveinek rövid leírását tartalmazza. A szerző saját gazdasági módját írja le, minden hibáival és előnyeivel, s mindazon tapasztalataival, melyeket ott, kezelése alatt, az egyes fajok növekvése, alkalmazása és jövedelmezősége tekintetében szerzett. Ez okból e könyvecske ránk nézve sokkal értékesebb, mint némely nagytudomány, s csupa elméleti alapokon mozgó értekezések. Részemről meg vagyok győződve, hogy ha minden erdőgondnok a vezetése alatt álló gazdaságot úgy irná le, mint ezt Brecher tette, igen sok homályos dolog, és — főleg az erdőművelést illetőleg, — igen sok hézag meg lenne világosítva, illetve kiegészítve. Mert hasonló, vagy majdnem hasonló viszonyok (fekvés, talaj, faj) nem ritkán fordulnak elő; ha tehát egyik helyen a gazdaság már régebbtől fogva fejlesztetik és a kezelés hosszú ideje alatt a gazdálkodásnak minden akadályát felismerve, mellőzik, a kedvező viszonyokat pedig felhasználják, — míg ellenben más, hasonló gazdasági viszonyok közt lévő erdőkezelésnél legelőször a szükséges tapasztalatokat kell megszerezni, mi mindig idő és pénzbeli áldozatokkal van összekötve: valóban igen nagy előnynek te-

kinthető, ha a régibb gazdaság tapasztalatait a másik mindjárt ismeri és alkalmazza.

Részünkre e kis füzetke annyival értékesebb, mert a mi tenyészeti övünk fanemeit (tölgy, kőris, szil stb.) tárgyalja és az ottani viszonyok — pl. áradásos terület — a mienkkel, a száva-menti területtel, meglehetősen megegyeznek. Nagy kár, hogy az áradás nagyságát és tartamát nem említi meg, mert ettől függ a talaj nedvességi foka, mely — mint ismeretes — az egyes fanemek növekvési fokára a legnagyobb befolyással van. Ugy tetszik egyébiránt, hogy a talajnedvesség a zökeritzi főerdészségben is inkább a kőrisnek kedvez, mint a tölgynek, mert ott — a füzet szerint — a tölgy természetes újraerdősítése nem mindig sikerül, míg a kőriscsemeték mindenütt sűrűen telepednek meg. Ezek a viszonyok pedig a Száva mellett lévő tölgyesek viszonyaihoz hasonlók. A tölgy főképen mint főfa, a kőris pedig mint főfa és mint alfa neveltetik, mi természetének és tulajdonságainak leginkább megfelel. Hogy mily nagy befolyása van a téres állásnak (főfa középerdőben) a fa növekvésére, azt leginkább bizonyítják a füzethez csatolt növési táblák. Ezek szerint pl. a jó talajon nőtt 140 éves tölgynek átmérője mellmagasságban 100 *cm*, magassága pedig 25 *m*. A szlavoniai tölgyerdőkben ellenben, hol a törzsek 100 éves korukig sűrű zárlakban nőnek, 140 éves korban alig lehet 70—80 *cm* átmérőjű törzset találni. A talajnak és klímának a fanemek technikai jóságára való rendkívüli nagy befolyását az a körülmény is bizonyítja, hogy a zikeritzi tölgynek műtani értéke aránylag igen csekély, és a kereslet aránylag korlátozott, mert a fa revesedésre hajlandó, s sárga foltokkal és gyűrűkkel tarkázott. Tehát a fának legkedvezőbb növése nem jelenti egyszersmind a jóság legnagyobb fokát. Ellenben a kőrisnek műtani értéke igen nagy, s a tűzéség által igen keresett.

Szlavoniában e két fanem, t. i. a tölgy és kőris e tekintetben teljesen szerepet cserélt, mert míg a szlavoniai tölgy a jóság legfelső fokát éri el, a kőrist csaknem teljesen tüzelő anyagul használják.

A gyertyánt, égert, juharokat és szilt szintén nagyon keresik, s ez utóbb említett fanemből nevezetesen az *Ulmus suberosa*-nak van nagy kelete. A gyertyánt különösen a tűzéség, kerekesekek, esztergályosok és molnárok veszik. A mezgés éger jó talajon 100 éves kort is elér, s 32 *m* magasságra nő, a tölgy vastagsági méreteivel. Szlavoniában e fanem legnagyobb példányai alig 50 *cm* átmérőjűek; az éger itt fiatal korban ugyan igen gyorsan nő, később azonban növekvésében gyorsan csökken.

A zökeritzi középerdőben a fennebb említett fanemeken kívül előfordulnak még: a nyár, nyír, bükk, ákác, vörösfenyő és gyümölcsfák; továbbá, mint kizárólagos aljfa: a mogyoró, fűzek és némely tövisfajok, mindmegannyi a kereslet és eladhatóság viszonyaihoz mérten tenyésztve.

Ezek lennének a fanemek tenyésztésére és alkalmazására vonatkozó adatok. A mi az erdőrendezést illeti, az Pfeil, Heyer, Burckhardt, Kraft és Wagener ismert elveire támaszkodik. A vágások nagysága (a tartamosság céljából) a talaj jósága szerint arányosítva állapított meg. Az aljfa 18, a tölgyfőfa (18×7) 126 éves korában vágatik le, még pedig csoportonként. A felújítás, ültetés után, szintén csoportonként történik. A törzsek szabályszerű elosztására tehát, egészen helyesen, nem fektetnek súlyt. A kisarjadzásra szánt törzseket nem közvetlenül a talaj fölött, hanem 70—80 *cm* magasságu tuskó hagyásával vágják, mert ez a vad lerágása és a beárnyékolás ellen előnyösebbnek bizonyult. — A tölgyet legnagyobb részét két éves csemetékből, a vezérgyökérnek 15—18 *cm*-re való megrövidítésével, iskolázás után nevelik. — A fatermés kiszámítása

a Pfeil-, Wiese- és a Kraft-féle képletek szerint történik. — A szálerdővé való átalakítás veszélyes lehetne, de az itt nem kívánatos, mert a középerdő ugy a jövedelem tekintetében, mint a faipar változatos szükségleteit illetőleg, sokkal jobban megfelel, mint a szálerdő.

Az általunk ismertetett füzetnek ez lenne rövid tartalma. Ha ebből a mi viszonyainkra tanulságot vonunk, legelőszőr is sok községi erdeink fahiányát kell figyelembe venni. Kétségtelen, hogy ha ezen hiányt teljesen el nem oszlatnók is, a középerdő alkalmazásával sokat segíthetnénk, — és pedig oly középerdővel, melyben a fő- és középfa-osztályokra több gond fordíttatnék, mint az aljfa-osztályokra. Az erdő és a nyiladékok szélein — hogy ez utóbbiakat az aljfa egészen bene nőjje, — gyertyánt lehetne botoló üzemben tenyészteni.

Ha meggondoljuk, hogy a mi szálerdőinkben a növedék — általában — $2.5 m^3$ holdankint, s hogy szálerdőink oly gyérek, hogy a — holdanként — 50 drb törzs alatt még az ugyanoly növedékű aljfa kellő tenyészetéhez szükséges levegő- és növvő-tér meg van, csak akkor tűnik szemünkbe a mi pazarló gazdaságunk. Reméljük, hogy a nemsokára beálló faszükség a jobb gazdálkodásra minket is megtanít.

Kozarac József.

Vadászati tárcza.

Az 1886-ik évi vadászat eredménye a gödöllői udvari vadászterületen.

Nem ok nélkül fogott el aggodalom, midőn egy évvel előbb az erdőségeinkben fekvő magas hóréteg elolvadása után kerületemet bejártam s az erdőgondnokságok jelentéseiből tudomást szereztem arról a nagymérvű pusztitásról, melyet az 1885/6-ik évi zord tél vadállományunkban véghez vitt.